

СЪЮЗ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ

1000 София, ул. "Пиротска" № 7

тел./факс: 0359-2987-83-90

e-mail: sub@sub.bg

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Изх. №

Сл. № 18/к.с.с.3/2013

Дата 14.05.2014

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 3 ОТ 2013 Г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 10 април 2013 г. Съюзът на юристите в България е конституиран като заинтересована страна по конституционно дело № 3 от 2013 година, образувано по искане на 49 народни представители от 41-вото народно събрание за установяване на противоконституционност на § 44, т. 3 и т.5 от ПЗР на ЗИД на Закона за данък върху добавената стойност (обн. ДВ, бр. 94 от 2012 г., с които е изменена разпоредбата на чл. 169, ал. 4 и е отменена разпоредбата на чл. 179, ал. 1 ДОПК (обн. ДВ, бр. 1-5 от 2005г., последно изм. ДВ бр. 99 от 2012г.), както и препис от определението на съда от 09.04.2013 г.

Съюзът на юристите в България изразява следното становище:

С § 44, т. 3 от ЗИДЗДДС от ДВ бр. 94 от 2012 г. е изменена ал. 4 от чл. 169 ДОПК така: когато длъжникът има няколко публични задължения, установени от НАП, които не е в състояние да погаси едновременно до започване на принудителното им събиране, погасява се задължението, на което срокът за плащане изтича най-рано, освен ако в закон не е предвидено друго. Ако срокът за плащане на две или повече публични задължения изтича на една и съща дата, те се погасяват съразмерно. Създадена е нова ал. 5: алинея 4 не се прилага за вземания по невлязъл в сила акт, освен ако до образуване на изпълнителното дело лицето подаде заявление до компетентната териториална дирекция, че погасява задължението си по този акт или погасяването става чрез прихващане.

Изменената ал. 4 на чл. 169 ДОПК гласи: задълженията за данъци се

погасяват по реда на възникването им, а когато се отнасят за една и съща година, лицето има право да заяви кое от тях погасява.

С § 44, т. 5 З от ЗИДЗДДС от ДВ бр. 94 от 2012 г. е отменен чл. 179, ал. 1 ДОПК, според който внесените в НАП вноски се прехвърлят в съответните сметки на държавното обществено осигуряване в Националния осигурителен институт, в набирателна сметка на Националната здравноосигурителна каса и фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" до края на всеки работен ден.

В искането се поддържа, че § 44, т. 3 и т. 5 ЗИДЗДДС нарушават закрепен в Конституцията на Република България принцип за финансиране на осигурителната система от осигурителни вноски, имащи целево предназначение. Поддържа се, че с изменения се закриват подсметките за ДОО, за здравно осигуряване и за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”, от които постъпилите средства се превеждат ежедневно на НОИ и НЗОК. След отмяната на чл. 179, ал.1 ДОПК подсметките се закриват, осигурителните вноски ще постъпват по сметка на НАП по чл. 87 ДОПК на всяко регистрирано лице. С изменението на чл. 169, ал. 4 ДОПК е дадена възможност по автоматичен ред да се погасяват всички задължения, както данъци, така и осигурителни вноски, с което се отнема правото на данъчно задължените лица да определят сами кое свое публично задължение покриват, ако нямат достатъчно средства за всичките си задължения.

Основателен е изводът в искането, че досегашният чл. 169, ал. 4 ДОПК предвижда само данъчни задължения да се погасяват по реда на възникването им. Новата разпоредба прилага този принцип и по отношение на осигурителните вноски. Неоснователно в искането се поддържа, че липсва възможност за лицата да упражнят право на избор кое публично задължение погасяват. В чл. 169, ал. 3 ДОПК не е променена, а тя дава възможност в хипотезата на ал. 4 длъжникът да заяви кое от публичните си задължения погасява пред съответния компетентен орган.

Неоснователен е и доводът за възможност вноски на самоосигуряващи се лица да бъдат отнесени за погасяване на възникнали по-рано неплатени публични задължения, което би довело до невъзможност да ползват конституционното си право на здравно осигуряване и здравно осигуряване по чл. 52 и чл. 51 от Конституцията на Република България.

С § 48, т. 3 от ЗИДЗДДС от ДВ, бр. 94 от 2012 г. е изменен чл. 41 от Закона за здравното осигуряване като според ал. 1 осигурителните вноски по този закон се внасят по съответната сметка на компетентната ТД на НАП. Според ал. 2 при наличие на няколко публични задължения самоосигуряващите се лица по чл. 40, ал. 1, т. 2 и ал. 5 и чл. 40, ал.3 могат да заявят по ред, определен с наредба, издадена от министъра на финансите, кои задължения за осигурителни вноски по този закон погасяват. В този случай чл. 169, ал. 4 ДОПК не се прилага. Съгласно § 50 от ЗИДЗДДС от ДВ бр. 94 от 2012 г. чл. 41, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване се прилага и за неплатени задължения, срокът за плащане на които е изтекъл преди влизане в сила на този закон.

По чл. 3, ал.4 от Наредба за реда за внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” обн. ДВ, бр. 1/03.01.2006 г. последно

изм. и доп. обн. ДВ, бр. 5/18.01.2013 г., осигурителите и самоосигуряващите се лица, когато имат повече от едно задължение за допълнително задължително пенсионно осигуряване, на основание чл. 159, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване могат да заявят кое от тях погасяват до започване на принудителното им събиране, като подадат заявление съгласно приложение №2 в компетентната ТД на НАП.

В чл. 159, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване е предвидено, че чл. 169, ал.4 ДОПК не се прилага за осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване. По чл. 159, ал. 2 КСО за осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване е запазена специализираната сметка в НАП.

Според чл. 159, ал. 4, изр.2 и 3 КСО при наличие на няколко задължения, които длъжникът не е в състояние да погаси едновременно до започване на принудителното им събиране, той може да заяви кое от тях погасява. Ако не е заявил това, погасява се задължението, на което срокът на плащане изтича най-рано.

Цитираните разпоредби дават възможност на самоосигуряващите се лица да изберат кое от публичните си задължения погасяват и да заявят това пред териториалната приходна администрация.

В искането се поддържа, че при неправомерно поведение на работодателя-осигурител работниците – осигурени лица биха претърпели вреди, ако осигурителят ползва осигурителни вноски за погасяване на данъчните си задължения. В цитираната уредба в ДОПК, КСО, ЗЗО и Наредбата е уредена възможност за правомерно протичане на отношенията и хипотезите на отклонения от длъжимото правно поведение не могат да са предмет на разглеждане в конституционно дело за противоконституционност на закон. Още повече предвид и факта, че неправомерно поведение на осигурителя е възможно и при старата уредба.

Поддържа се също, че с отпадането на ежедневното превеждане на осигурителните вноски в съответните сметки на ДОО, НОИ, НЗОК и фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” с отмяната на чл. 179, ал. 1 ДОПК се създава възможност с осигурителни вноски, които имат целево предназначение да се погасяват данъчни задължения, а от там да се финансират дейности, които се финансират от бюджета. Поддържа се, че срещу задължението за социално и здравно осигуряване винаги стоят права на осигурените лица, за ползването на които е важно да се знае изпълнено ли е задължението за внасяне на вноските на осигуреното лице. Поддържа се също, че така се ограничават конституционно закрепени права на гражданите на обществено и здравно осигуряване.

Доводите са неоснователни предвид описаната по-горе правна уредба, позволяваща на лицата да посочат кое от задълженията си погасяват, когато извършват плащане по сметка на ТД на НАП. Щом лицето не е посочило, че внася осигурителни вноски няма основание да се поддържа, че е извършено плащане за осигурителни вноски, а не плащане на съществуващи публични задължения, независимо от вида им.

По чл. 179, ал. 2 ДОПК в срок до 30 дни от постъпване на вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване НАП превежда вноските

по сметка на съответния пенсионен фонд. Разпоредбата не е променяна от приемането на ДОПК и е в сила от 1.01.2006 г.

Според чл. 179, ал. 3 ДОПК редът за внасяне и разпределение на задължителните осигурителни вноски се урежда с наредба, приета от Министерския съвет.

С ПМС №7/10.01.2013 г. е изменена и допълнена Наредбата за реда за внасяне и разпределяне на задължителни осигурителни вноски и вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” като с изменения чл. 7 от Наредбата по ал. 1 е предвидено, че НАП превежда постъпилите суми за ДОО, за Учителски пенсионен фонд и за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” по сметка на НОИ за ДОО в ВНБ, приходите за НЗОК се превеждат по сметка на НЗОК в БНБ. Според чл. 7, ал. 2 от Наредбата преводите по ал. 1 се извършват веднъж месечно, освен когато министърът на финансите е определил по-кратък срок.

С чл. 7, ал. 2 от Наредбата е изравнен срокът за превеждане на вноските за ДОО, ЗЗО и за гаранционния фонд със срока за превеждане на вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване по чл. 179, ал. 2 ДОПК.

По тези съображения Съюзът на юристите в България счита искането за противоконституционност на § 44, т. 3 и 5 от ЗИДЗДДС обн. ДВ, бр. 94 от 2012 г., с които е изменена разпоредбата на чл. 169, ал. 4 и е отменена разпоредбата на чл. 179, ал. 1 ДОПК (обн. ДВ, бр.1-5 от 2005 г., последно изм. ДВ бр. 99 от 2012 г.) за неоснователно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(В. СЛАВОВ)